

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת ויקרא****"וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ"**

"וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ לְה' וְכוּ' כְּשֶׁבַח אוֹ שְׁעִירַת עֲזִים לְחַטָּאת וְכֹפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ", ע"כ (ויקרא ה' ו').

והוא קרבנו של עשיר בקרבן עולה ויורד.¹

"וְיָאֵם לֹא תִגְיַע יָדוֹ דִּי שָׁה וְהִבִּיא וְכוּ' שְׁתֵּי תָרְיִם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לְה' אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה" (שם ז'). "וְאֵת הַשְּׁנֵי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּפִשְׁפֹּט וְכֹפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וְגוּ" ע"כ (שם ז').

והוא קרבנו של עני בקרבן עולה ויורד.

"וְיָאֵם לֹא תִשְׁיַג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תָרְיִם אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיא וְכוּ' שְׁעִירַת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת ע"כ (שם יא.). "וְכֹפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְגוּ" ע"כ (שם יג.).

והוא קרבנו של דל בקרבן עולה ויורד.

והנה שינה הכתוב כאן, שהרי בקרבנות של עשיר ושל עני סיים שם 'וכפר עליו הכהן מחטאתו'. ואילו בקרבנו של דל סיים שם 'וכפר עליו הכהן על חטאתו'.

ובפי' רש"י שם (ג) בדי"ה על חטאתו אשר חטא, כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ובדלות נאמר שם (פסוקים ו, ז) 'מחטאתו', וכאן בדלי דלות נאמר 'על חטאתו', דקדקו רבותינו כריתות (כו ב) מכאן, שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני, יביא ממקצתן שתי תורים. הפריש מעות לשתי תורים והעני יביא ממקצתן עשירית האיפה לכך נאמר 'מחטאתו'. הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויביא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן 'על חטאתו', עכ"ל.

והנה מה שפי' רש"י בשינוי הכתובים דבעשיר ובדל כתיב 'מחטאתו' ובדלי דלות כתיב 'על חטאתו', ע"י בסוגיית הגמרא כריתות (שם).

-א-

אמנם עדיין צריך לבאר מה שבדל כתיב 'מחטאתו', הרי גם דל שהעשיר מביא קרבן עשיר, וא"כ גם אצלו שייך לכתוב 'על חטאתו'. ובספר באר שבע (כריתות שם) בדי"ה ואיצטריך למכתב גבי עוף וכו', אפרש בקיצור מופלג כוונת הסוגיא, דגמרא שמקשה למה בגרעון כתיב 'מחטאתו' גבי כשבה וגבי עוף ולא כתיב בחד מנייהו לחוד, ובתוספת לא כתוב 'על חטאתו' אלא בעשירית האיפה לחוד ולא בעוף, דכשם שבגרעון כתיב גבי כבש וגבי עוף, הכי נמי בתוספת הוה ליה למיכתביה גבי עוף וגבי עשירית האיפה, ואם די באחד מהם גם בגרעון לכתוב גבי אחת מהם לחוד גבי עוף או גבי כבש.

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

וכתב: ולזה משני ואמר ואיצטריך למכתב 'מחטאתו' גבי כשבה ואיצטריך למכתב גבי עוף, ולא סגי בחד מנייהו לחוד כמו גבי תוספת, דסגי במה שכתוב על חטאתו גבי עשירית האיפה בלבד, כיון שכשבה ועוף הם דומים זה לזה במה ששניהם מין דמים הם, אבל עשירית האיפה בלתי דומה להם שהיא אינה מין דמים, ולזה אלו כתב מחטאתו גבי כשבה ללמד שמן מעות הכשבה אם העני יקח עוף, לא נוכל ללמוד מכאן דאם הגיע לדלי דלות ממעות העוף יקח עשירית האיפה, דנאמר מה לדמי כשבה שיקח מהם עוף ששניהם מין דמים, תאמר שמן מעות העוף לא יקח עשירית האיפה שזה מין דמים וזה אינה מין דמים, ולזה הוה אמינא דיפלו אותן המעות לנדבה ויקח מביתו עשירית האיפה, לכך כתב גם בעוף 'מחטאתו', לומר שיקח במקצת דמיו אם העני יותר עשירית האיפה אף על גב שאינה ממניה. אמנם בתוספת אמר קרא דאם העשיר יוסיף, ואלו אמר זה בעוף ולא כתביה גבי עשירית האיפה, הוה אמינא דעל דמי העוף יוסיף ויקח כשבה ששניהם מין דמים, אבל על דמי עשירית

¹ קרבן זה בא על ג' דברים: א] שבוטע העדות. ב] תומאת וקדשיו. ג] שבוטע ביטוי שפתיים. וקרא קרבנם עולה ויורד משום שיש בו ג' דרגות: עשיר עני ודל.

² בר"ש (שם) בדי"ה שהביא קרבן עשיר יצא, אפילו לכתחלה מביא ותבא עליו ברכה, ואידי דתנא סיפא לא יצא תנא רישא יצא, וכולהו דריש בת"כ מקראי, עכ"ל.

³ וברש"ש (כריתות שם) בדי"ה ה"א כי מפרש מעות לקינו ומיעני כו' מייתי עשירית האיפה מן ביתה כו'. תימה כיון דק"ל מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא (שיליה נגיעים והובא לקמן בגמרא) ופי' שם הר"ש דאפילו לכתחלה נמי ותבוא עליו ברכה.

על הרש"ש משום דהתם מיירי בקרבן דל ודו"ק.

וכש"כ מטמא מקדש עני ע"י לקמן בסוגיין, וא"כ מה לו להפסיד דמי עשירית האיפה בחנם, הלא יותר טוב לו להקריב הקן ותבוא עליו ברכה, עכ"ל.

וכבר תמהו עליו מדברי החינוך בפי' ויקרא (מצוה קכג) שאם עני הביא קרבן עשיר לא יצא ידי חובתו, דלפי"ז אין מקום לתמיהתו, (קובץ כרם שלמה שנה ט' קו' ה' ע' מד).

אמנם לפי המתבאר שכל סברת החינוך שייכא דווקא גבי עני שנתחייב גם בקרבן עולה, אבל דל יכול לחזוק עצמו ולהביא קרבן עני או עשיר. א"כ אין כאן תמיהא על הרש"ש משום דהתם מיירי בקרבן דל ודו"ק.

על הרש"ש משום דהתם מיירי בקרבן דל ודו"ק.

שהביא קרבן עשיר יצא, והא גם שם ריחם עליו הכתוב ופטרו, וא"כ אינו בדין שידחוק את עצמו.

-ז-

והנראה בזה עפ"י משי"כ באבן עזרא (שם ז) בד"ה אחד לחטאת ואחד לעולה, ויאמר רב יצחק כי טעם אחד עולה, בעבור שלא תגיע ידו, אולי עלה על רוחו מחשבה. **והקרב אלי שהאחד כנגד האמורים, והשני חטאת כמשפט,** עכ"ל. וברמב"ן (שם) סוד"ה ואם לא תגיע, ז"ל: ואמר ר"א כי טעם 'אחד לעולה' שיקרב על המזבח כנגד האמורים בחטאת הבהמה, **ויפה פירש,** עכ"ל.

ובחזקוני (שם) בד"ה אחד לחטאת ואחד לעלה הואיל ואין לו למזבח בחטאת העוף רק דמה שאינה אכילה **לפיכך צריך להביא שנים אחד לחטאת לאכילת הכהן ואחד לעולה לאכילת המזבח,** אבל כשעשיר חייב חטאת דיו בכשבה או שעירה, לפי שיש ממנה הכשר אכילה לכהן והאימורים אכילה למזבח, עכ"ל.

ולפי דבריו בקרבן עני שכולל בו גם את האימורים ואין נגרע ממנו דבר, לכן אינו בדין שידחוק את עצמו להביא יותר. אבל במצורע דקרבנו של העשיר הוא יותר מהודר שהוא מביא בהמה לחטאת דיש לו ג"כ אימורים, משא"כ מצורע עני שחטאתו היא עוף ואין לו אימורים, לכן י"ל דבדין הוא שידחוק את עצמו שיביא יותר.

-ח-

והנה לפי מה שנתבאר באבן עזרא שאחד התורים או בן היונה שמביא לעולה הוא כנגד האימורים, א"כ לכאורה קרבן עשיר ועני ג"כ שוים הם, וא"כ אמאי כתב בשפת אמת שעני שהביא קרבן עשיר לא יצא לפי שחסר לו עולה, הרי כל העולה אינה באה אלא במקום האימורים, ואם יביא חטאת בהמה יש לו את האימורים.

-ט-

והנראה בזה בהקדם משי"כ באור שמח (מעשר שני פי"ז ה"ג) וכפי הנראה משום הכי תני תנא 'ביום', דאע"ג ד"ביום צוותו" (צו ז לח) כתיב, **סד"א כיון דנגד האימורים דבחטאת בהמה מביא העוף, והקטרת אימורים כשרה בלילה, סד"א דעולת העוף כשרה בלילה.**

(נ"ב, אח"ז ראיתי בשו"ת רשב"א (ח"א סי' רעו) מה שנשאל על לשון הגמ' בחולין (כב, א ע"ן שם) שהוא מביום צוותו נפקא. סד"א הני מילי חטאת העוף, אבל עולת העוף אימא לא, קמ"ל, ותמהו, וכתב דגירסא משובשת היא יעוייש, ולפי מה שפירשנו היא נוסחא דווקנית, ושמתני מאד שהנחני ה' בדרך אמת, והפירוש הוא בעולת העוף הבאה עם החטאת, כמוש"כ דאתי תחת האימורים של חטאת בהמה, וסד"א דהוי כמו הקטרת אימורים דכשרה בלילה, קמ"ל. [ממלואים].

ולהמתבאר בדברי האור שמח דעולה זו מרבין מקראי דינה כמו שאר העולות, א"כ אף דיסודו מדין האימורים מ"מ דין עולה לו לכל דבר ומיחשב כהוקבע לעולה, וא"כ אם יביא קרבן עשיר נמצא שחיסר קרבן עולה.

-י-

והנה בקרבן עני כתיב "ואם לא תגיע ידו ש'ה והביא" וכו', ואילו בקרבן דל כתיב "ואם לא תשיג ידו לשתי תרים" וכו'.

וצריך ביאור מה ששינה הכתוב בלשונו שבעני כתב ואם לא תגיע ידו, אילו לגבי דל כתב ואם לא תשיג.

-יא-

ונראה בזה בהקדם סוגיית הגמרא בבב"ב (טו ב - טז א): תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו וכו', ע"כ.

ובפי' רש"י (שם) בד"ה כל מזונותיו של אדם, כל מה שעתידי להשתכר בשנה, שיהא נזון משם קצוב לו, כך וכך ישתכר בשנה זו, ויש לו ליזהר מלעשות יציאה מרובה שלא יוסיפו לו שכר למזונות אלא מה שפסקו לו. ובד"ה חוץ מהוצאת שבתות, אותה לא פסקו לו מה

ישתכר לצרכה, ומהיכן תבואה, אלא לפי מה שרגיל ממציאים לו, לשעה או לאחר שעה, עכ"ל.

ובתוספות שם (טו ב) בד"ה לוו עלי ואני פורע, והא דאמר (פסחים ק"ב א) עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות ה"מ כשאין לו לפרוע, עכ"ל. **ובהגהות הגר"א** (שם): כשאין לו ממי ללוות, כצ"ל. ומבואר בדברי הגר"א שיש ללוות לכתחילה להוצאת שבת.

ובשיטה מקובצת (שם) בד"ה חוץ מהוצאת שבתות כו'. וכתב הריטב"א ז"ל דלאו דוקא הוצאת שבתות וימים טובים שהוא הדין לכל הוצאה של מצוה אלא נקט הני דרגילי ושכיחי, עכ"ל. **ולפי זה על המצות נאמר לוו עלי ואני פורע.**

ונראה גם בענייננו בקרבן עולה ויורד, דעני שהוקבע בשתי תורים ואינו יכול להביא שה אף שיש ביכולתו ללוות, לכן שייך הלשון **'לא תגיע ידו'**, היינו שאין לו משלו.

משא"כ דל דיכול ללוות ויתכן שגם תבוא עליו ברכה וכמו שכתב הר"ש, לכן כתבה התורה **'ואם לא תשיג ידו'**, פי' שיש לו להביא קרבן זה דווקא כשאין לו את היכולת להשיג וללוות, אבל אם בידו ללוות בדין הוא שילוה וכמו שכתב הגר"א לגבי הוצאות שבת.

-יב-

'ויבמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא פֶּבֶשׁ בֶּן שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וְכֶן יִזְנֶה אוֹ תֵר לְחֻטָּאת' וגו' (תזריע יב ו) ע"כ, **'וְהִקְרִיבוּ לְפָנָי ה' וְכוּ' זֹאת תִּזְרֹת הַיִּלְדֹת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה'** (שם ז) ע"כ.

'וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָה דִּי שָׁה וְלִקְחָה שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יִזְנֶה וגו' ע"כ (שם ח).

וכבר נתקשו המפרשים על מה שכתבה התורה **'זאת תורת היולדת'** קודם סיום הפרשה 'ואם לא תמצא ידה די שה'.

ובפנים יפות (צו ו ז) בד"ה וזאת תורת וכו', נראה הא דכתיב בר"פ תזריע (יב ז) זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה ובתר הכי כתיב ואם לא תמצא ידה די שה, **היינו לפי הדרש זאת תורת דבזמן שאין בהמ"ק קיים מתקיים ע"י לימוד בפ' ובה לא שייך אם עשיר אם דל ומוטב לקיים אפילו הדל בלימוד פ' קרבן עשירים וכו' עכ"ל,** עיי"ש בארוכה.⁵

-יג-

ולהמתבאר דכל היכא דהקרבנות שוים אז עני שהביא קרבן עשיר יצא וגם תבוא עליו ברכה, א"כ גם כאן ביולדת מכיון דבין עשירה ובין עניה מביאים חטאת ועולה, יכולה להביא קרבן עשירה וגם תבוא עליה ברכה.

וי"ל דלפי זה כתוב זאת תורת היולדת קודם פרשת עניה, משום שהוא כולל גם יולדת עניה שהיא ג"כ בתורת קרבן עשירה.

באבן עזרא (שם) 'תמצא ידה' כטעם ואין ידו משגת, עכ"ל. והוא כמו שנתבאר דהכוונה שאין בידה להשיג פי' ללוות, אבל אם בידה ללוות שפיר יכולה להביא קרבן של עשירה.⁶

* * *

בנזירות שמשון (על שו"ע או"ח סי' תכח) בהגה מפטירים באחרונה וכו', ונ"ל דאם לא קראו בפרשת ויקרא "עם זו יצרתני לוי" (ישעיה מג כא) יקראו אותו בפרשת צו וידחה עולותיכם כו'. עיין בלבוש (סי' תרפה סעי' ז) ששני ההפטרות שייכי לשתי הפרשיות אלו, וא"כ הוי כמו שכתוב (סוכה נה א) ימוטו נדחה גם היא נחמה ועיי"ש ודו"ק, עכ"ל.

לכאורה כונתו באופן שלא הפטירו ב'עם זו יצרתני לוי' משום שיצא בו פרשת זכור או משום שיצא בו פרשת החודש שאז ההפטרות הן מעניינא דיומא.

וזה נוהג בשנה זו (שנת תשפ"ב) ולפי הלוח שלנו יהיה אי"ה גם בשנים הבעל"ט: תשפ"ד, תשפ"ז, תשפ"ט, תש"צ, תשצ"ב, תשצ"ג, תשצ"ה, תשצ"ט, תת"א, תת"ב, תת"ג, תת"ט, תת"י"ב, תת"י"ד, תת"ט, תת"י"ז. פעמים יפטורו בפו בהפטרות זכור, ופעמים בהפטרות החודש.

⁶ ובספר דף על הדף (יומא מא א) הביא בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבעלזא זצ"ל, למה נאמרה זאת תורת היולדת אחרי יולדת עשירה ולפני יולדת עניה, לומר זאת תורת היולדת, מן הדין ומן המשפט ראוי שהיולדת תהיה עשירה, שלעמך ישראל יהיה פרנסה ברווח, זהו מן הסתם, אבל אם יארע ולא תמצא ידה די שה, אז ישנו הפרשת של יולדת עניה, עכ"ל.

⁴ עי' אגרא דכלה (תזריע שם), ובדרך פקודיך מצות עשה ב (הערה חלק הדיבור אות צד), ובמשך חכמה (תזריע שם).

⁵ עי' עוד משי"כ בזה בהעמק דבר (שם) ובהרחב דבר שם, ובמרומי שדה (כריתות ח א) בד"ה במשנה.